

Министерство на земеделието

**Оперативен анализ
за основни земеделски култури**

(Бюлетин № 11/2023)

София, 22 март 2023 г.

Съдържание

1.	Външна търговия с основни земеделски култури.....	3
1.1	Зърнени и маслодайни култури.....	3
1.2	Плодове и зеленчуци.....	4
2.	Цени.....	6
2.1	Зърнени и маслодайни култури.....	6
2.2	Плодове и зеленчуци.....	7

Забележки *Материалът включва оперативни данни, които нямат статистически характер, а служат само като ориентир за текущото състояние на пазара, в т. ч.: текуща информация относно товарите с основни зърнени и маслодайни култури, преминали границите на страната чрез основните пристанища. Публикуването на оперативна информация относно проведени основни селскостопански мероприятия в растениевъдството през 2023 г. ще стартира през пролетта на 2023 г., след предоставяне на данни от отдел „Агростатистика“, МЗм.*

1. Външна търговия с основни земеделски култури

1.1 Зърнени и маслодайни култури

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

Общият износ на пшеница през „Пристанище Варна“ ЕАД¹ от началото на пазарната 2022/23 година до 19 март 2023 г. възлиза на 714,7 хил. тона пшеница (в т. ч. 30,4 хил. тона отчетени през последната седмица), което е с 28,7% по-малко на годишна база. Експортът на ечемик през порта остава в застой, отбелязвайки спад от 91,4% спрямо година по-рано.

Износ на пшеница, ечемик и рапица от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона

Продукти	04.07.2021 – 19.03.2022	04.07.2022 – 19.03.2023	Изменение на годишна база
пшеница	1 001 828	714 659	-28,7%
ечемик	78 332	6 706	-91,4%
рапица	0	11 014	-

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

На този етап няма данни за износ на пшеница, ечемик и рапица от реколта `2022 през „Пристанище Бургас“ ЕАД, опериращо на терминал Бургас – Изток 1.

По предварителни данни на НСИ (обхващащи цялата търговия със зърнени култури - по морски, речен и сухоземен път), през периода юли - декември 2022 г. извън страната са реализирани 1 584,7 хил. тона пшеница, 73,2 хил. тона ечемик и 194,1 хил. тона рапица. В сравнение със същия период на миналия сезон, експортът на трите култури се свива както следва: пшеница – с 52,5%, ечемик – със 78,4% и рапица – с 28,3%.

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

През последната седмица през „Пристанище Варна“ ЕАД не са преминавали товари с царевица и слънчоглед за износ. Общо изнесеното количество царевица през порта от началото на септември 2022 г. до момента е със 73,4% по-малко на годишна база, а експортът на слънчоглед е едва 14,5 хил. тона.

¹ През последните две пазарни години „Пристанище Варна“ ЕАД формира средно 22% от общия експорт на пшеница и ечемик от страната, 33% от този на царевица и 4% от този на слънчоглед.

Износ на царевица и слънчоглед от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона

Продукти	05.09.2021 – 19.03.2022	05.09.2022 – 19.03.2023	Изменение на годишна база
царевица	471 840	125 737	-73,4%
слънчоглед	0	14 494	-

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

Засега не е регистриран износ на царевица и слънчоглед – реколта `2022 от „Пристанище Бургас“ ЕАД.

Данните на НСИ за общия износ на царевица и слънчоглед през периода септември - декември 2022 г. сочат годишно намаление съответно със 79,6%, до 166,8 хил. тона и с 8,1%, до 207,6 хил. тона.

Внос

От началото на съответните пазарни години (м. юли 2022 г. за есенните и м. септември 2022 г. за пролетните култури) до 19 март 2023 г. не е реализиран внос на зърнени и маслодайни култури през двете наблюдавани пристанища във Варна и Бургас.

Основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

По предварителни данни на НСИ, през първите шест месеца на пазарната 2022/23 година в страната са внесени 34,9 хил. тона пшеница и 31,8 хил. тона рапица, което е респективно с 22,4% и 33,3% по-малко на годишна база. Вносът на ечемик за периода възлиза на 6,2 хил. тона, при едва 689 тона по същото време на миналия сезон.

Основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

През периода септември - декември 2022 г. се наблюдава увеличение на вноса на слънчоглед с 14,5% на годишна база, до 491,6 хил. тона. Същевременно, доставките на царевица се свиват с 28,1%, до 24,2 хил. тона.

1.2 Плодове и зеленчуци

По предварителни данни на НСИ, през 2022 г. в страната са внесени 284,8 хил. тона пресни зеленчуци и 393,9 хил. тона пресни плодове, което е съответно с 6,7% по-малко и с 2,1% повече спрямо 2021 г.

Намалението на общия внос на пресни зеленчуци е свързано най-вече с понижените доставки на домати (с 9,8 хил. тона или 9,9%), пиперки (с 6,8 хил. тона или 19%) и краставици (с 4,5 хил. тона или 13,1%). По-малко са и внесените количества марули (с 16,4%), лукови зеленчуци и тикви (с по 4,1%), докато при вноса на гъби, картофи, моркови и репи се наблюдава увеличение в рамките на 2,4% - 8,9%.

При пресните плодове водещ остава вносът на цитрусови плодове и банани - общо 190,6 хил. тона (48,4% от целия внос на пресни плодове за 2022 г.), което е с 9,3% по-малко на годишна база. Сравнително голям дял представляват и доставките на ябълки и дини, които нарастват респективно с 9,7 хил. тона (18,9%) и 8,5 хил. тона (20,3%) спрямо предходната година. Внесените количества грозде, ягоди, черупкови плодове и праскови са с между 1,2% и 23,4% повече на годишна база, а при кайсиите и сливите ръстът достига съответно около два пъти и близо шест пъти. От друга страна, сериозно спадат доставките на пъпеши (с 35,2%) и череша (с 38,6%).

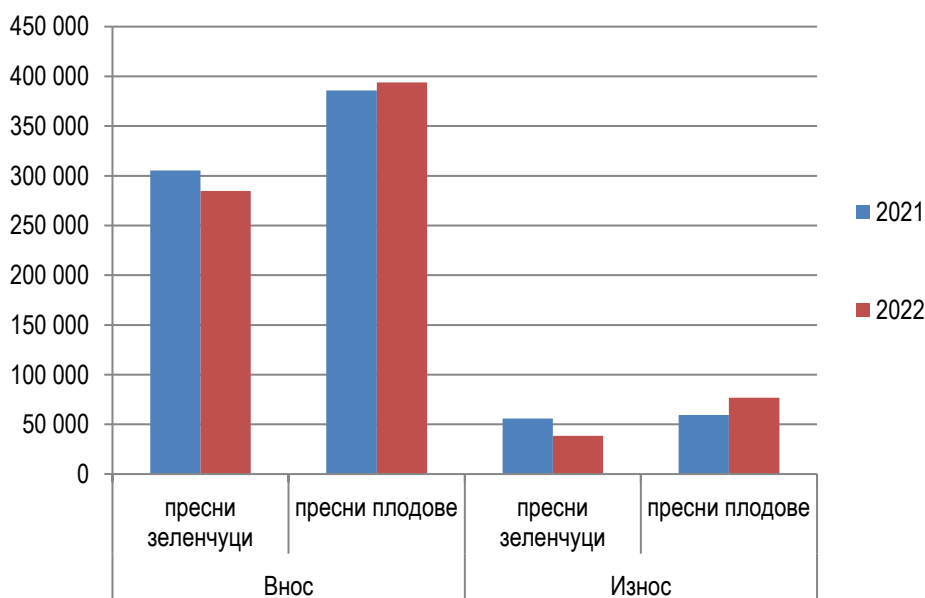
Внос и износ на пресни плодове и зеленчуци за 2022 г., сравнено с 2021 г., тона

Поток	Продукти	2021	2022	Изменение на годишна база
Внос	пресни зеленчуци	305 374	284 806	-6,7%
	пресни плодове	385 972	393 915	2,1%
Износ	пресни зеленчуци	55 995	38 469	-31,3%
	пресни плодове	59 400	76 812	29,3%

Източник: НСИ (предварителни данни за 2022 г.); изчисления на МЗм.

Бележка: „пресни зеленчуци“ включва търговията по тарифни кодове от 07010000 до 07099990, а „пресни плодове“ – търговията по тарифни кодове от 08010000 до 08109075.

Внос и износ на пресни плодове и зеленчуци, тона

Общо изнесеното количество пресни зеленчуци през 2022 г. е в размер на 38,5 хил. тона, с 31,3% под нивото от 2021 г. Същевременно, експортът на пресни плодове бележи ръст от 29,3%, до 76,8 хил. тона.

При повечето основни пресни зеленчуци се наблюдава намаление на износа спрямо 2021 г., най-значително в количествено изражение при краставиците – с 5,7 хил. тона

(34,9%), пиперките – с 3,3 хил. тона (40,3%), зелето – с 2,4 хил. тона (69,5%), доматиите – с 1,8 хил. тон (11,3%), бобовите зеленчуци – с 1,7 хил. тона (72,5%) и сладката царевица – с 1,2 хил. тона (82,5%). Реализираните извън страната тикви, гъби, моркови и репи, праз и патладжани са в границите от 33,6% до 54,6% по-малко на годишна база. Сред по-значимите продукти, нараства експортът на картофи (с 22,8%) и лук (с 25,3%).

Отчетеният износ на пресни плодове през 2022 г. представлява до голяма степен реекспорт на продукти, които не са произведени в България, в т. ч. 42,5 хил. тона цитрусови плодове. Сред традиционните за страната продукти, експортът на дини бележи ръст от близо осем пъти на годишна база, до 22,6 хил. тона. Значително повече са и изнесените кайсии – над два пъти, докато реализацията на череши, вишни, ягоди, черупкови плодове, праскови, ябълки, сливи и грозде се свива в границите от 4,5% (череши) до 90,5% (грозде).

2. Цени

2.1 Зърнени и маслодайни култури

Средно за страната, към 15 март 2023 г. основните зърнени и маслодайни култури се търгуват от 0,4% (фуражна пшеница) до 2,6% (царевица) по-евтино спрямо предходната седмица.

Средни изкупни цени на основни зърнени и маслодайни култури към 15.03.2023 г., лв./тон без ДДС

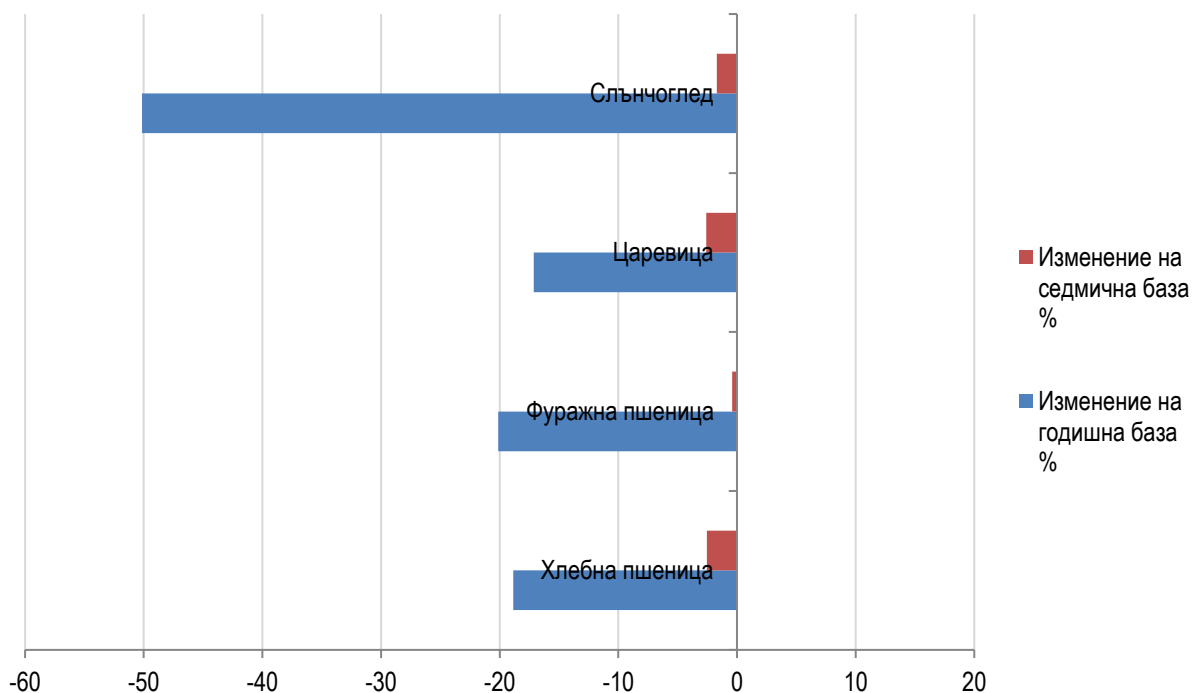
	16.03.2022	08.03.2023	15.03.2023	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
Хлебна пшеница	615	512	499	-18,9	-2,5
Фуражна пшеница	601	482	480	-20,1	-0,4
Ечемик	*	590	575	-	-2,5
Царевица	590	502	489	-17,1	-2,6
Слънчоглед	1 841	934	918	-50,1	-1,7
Рапица	*	*	*	-	-

Източник: САПИ ЕООД (средноседмични цени); изчисления на МЗм.

* Няма данни

Изкупната цена на слънчогледа е с 50,1% под високото ниво, достигнато по същото време на миналата година, под влияние на военния конфликт в Украйна. По-умерено е годишното понижение на цените на пшеницата (с 18,9% за хлебната и с 20,1% - за фуражната) и царевицата (със 17,1%).

**Изменение на изкупните цени на основни зърнени и маслодайни култури
към 15.03.2023 г.**

2.2 Плодове и зеленчуци

При предлагането на едро на плодове и зеленчуци на тържищата се отчитат разнопосочни седмични ценови колебания. Средните цени на едро на краставици и домати (български оранжерийни и вносни) и картофи се понижават в рамките на 3,2% - 6,3% спрямо предходната седмица. Поскъпване е налице при вноския червен пипер (с 1,7%), зелето (с 3,6%) и ябълките (с 4,5%).

Средни цени на едро на основни плодове и зеленчуци към 17.03.2023 г., лв./кг

	18.03.2022	10.03.2023	17.03.2023	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
картофи	0,88	1,19	1,15	30,7	-3,4
домати (оранжерийни)	3,25	3,86	3,67	12,9	-4,9
домати (открити площи)	*	*	*	-	-
домати (внос)	2,78	3,97	3,82	37,4	-3,8
краставици (оранжерийни)	4,18	5,55	5,20	24,4	-6,3
краставици (внос)	3,22	4,35	4,21	30,7	-3,2
пипер (зелен)	*	*	*	-	-
пипер (червен, внос)	3,49	4,14	4,21	20,6	1,7
зеле	1,30	0,83	0,86	-33,8	3,6

	18.03.2022	10.03.2023	17.03.2023	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
дини	*	*	*	-	-
пъпеши	*	*	*	-	-
праскови	*	*	*	-	-
череша	*	*	*	-	-
ябълки	1,31	1,34	1,40	6,9	4,5
сливи	*	*	*	-	-
круши	*	*	*	-	-
десертно грозде	*	*	*	-	-

Източник: ДКСБТ; изчисления на МЗм.

* Няма данни

Към 17 март 2023 г. цените на повечето от основните плодове и зеленчуци бележат увеличение спрямо година по-рано. С между 20,6% и 37,4% са поскъпнали червеният пипер, краставиците (български оранжерийни и вносни), картофите и вносните домати. По-слабо са нараснали цените на ябълките (с 6,9%) и българските оранжерийни домати (с 12,9%). Единствено цената на зелето е под миналогодишната - с 33,8%.

Изменение на цените на едро на основни плодове и зеленчуци към 17.03.2023 г.

